

Sygn. akt I C 298/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 kwietnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Sieradzu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Przemysław Majkowski

Protokolant : st. sekr. sąd. Beata Krysiak

po rozpoznaniu w dniu 6 kwietnia 2017 r. w Sieradzu

na rozprawie

sprawy z powództwa A. L.

przeciwko Bankowi Spółdzielczemu Ziemi (...) z siedzibą w B.

o zapłatę

1. oddała powództwo,
2. nie obciąża powoda A. L. kosztami procesu należnymi stronie pozwanej,
3. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Sieradzu na rzecz radcy prawnego D. N. kwotę 13.284,00 (trzydzieści tysięcy dwieście osiemdziesiąt cztery) złote brutto tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej ustanowionej dla powoda A. L. z urzędu.

Sygn. akt I C 298/16

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 28 października 2016 r. skierowanym do Sądu Okręgowego w Sieradzu pełnomocnik powoda A. L. wniósł o zasądzenie od pozwanego Banku Spółdzielczego Ziemi (...) na rzecz powoda kwoty 207.500 złotych wraz z należnymi ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 7.500 zł za okres od dnia 17 października 2009 r. do dnia zapłaty oraz z należnymi ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 200.000 za okres od dnia 03 października 2009 r. do dnia zapłaty, jak również kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej pełnomocnika ustanowionego z urzędu dla powoda. W uzasadnieniu pisma inicjującego postępowanie pełnomocnik powoda podniósł, że jego klienta oraz pozwany Bank Spółdzielczy Ziemi (...) łączyła umowa rachunku bankowego, na mocy której pozwany zobowiązał się do otwarcia i prowadzenia dla powoda rachunku służącego do przechowywania środków pieniężnych oraz do przeprowadzenia na zlecenia powoda rozliczeń pieniężnych oraz, że w dniach 02 października 2009 r. i 16 października 2009 r. zostały złożone w oddziale pozwanego polecenia przelewów kwot 200.000 zł i 7.500 zł konta powoda na rzecz J. G. i S. G., które to polecenia zostały opatrzone pieczęcią firmową powoda, sfalszowanymi podpisami i datą, (pozew k. 2-3).

W odpowiedzi na pozew pełnomocnik pozwanego Banku Spółdzielczego Ziemi (...) wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu swego pisma pełnomocnik pozwanego wskazał, że dyspozycje do złożenia przelewów podpisane

zostały przez pełnomocnika do rachunku S. G., a nie przez powoda, jak błędnie wskazano w treści pozwu i to one stanowiły podstawy realizacji przelewów z dnia 2 i 16 października 2009 r. Pozwany podniósł, że w okresie od dnia 28 września 2009 r. do dnia 04 lutego 2010 S. G. był pełnomocnikiem do rachunku, co powodowało że nie tylko powód, ale również wymieniony był osobą uprawnioną do dysponowania środkami zgromadzonymi na rachunku. Pozwany podniósł również zarzut przedawnienia, wskazując że roszczenie powoda nie jest roszczeniem o zwrot wkładu oszczędnościowego, a więc ma do niego zastosowanie art. 731 k.c. przewidujący dwuletni termin przedawnienia, (odpowiedź na pozew k. 22-30).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W dniu 22 lipca 2009 r. powód A. L. zawarł z pozwanym Bankiem Spółdzielczym Ziemi (...) umowę prowadzenia rachunku rozliczeniowego o nr (...), na podstawie, której zobowiązał się do przechowywania środków pieniężnych powoda oraz do dokonywania rozliczeń pieniężnych na zasadach określonych w „Regulaminie otwierania i prowadzenia rachunków rozliczeniowych klientów instytucjonalnych w złotych w zrzeszonych Bankach Spółdzielczych (...) Banku (...) S.A.”. W dniu 28 września 2009 r. powód A. L. złożył w pozwanym Banku Spółdzielczym Ziemi (...) wniosek o zmianę podpisów na karcie wzorów podpisu i ustanowienie pełnomocnikiem do rachunku S. G., skutkiem czego od dnia 28 września 2009 r. osobą upoważnioną do dysponowania środkami zdeponowanymi na rachunku stał się nie tylko powód, ale również S. G.. Powód udzielił S. G. pełnomocnictwa stałego obejmującego uprawnienia do dokonywania wszelkich czynności na rachunku. W dniu 02 października 2009 r. do siedziby Banku Spółdzielczego Ziemi (...) przybył S. G. i przedstawił gotową wypełnioną drukowanymi literami dyspozycję przelewu środków z rachunku powoda w kwocie 200.000 złotych na inny wskazany rachunek bankowy należący do (...) J. G., podpisaną przez A. L.. Ponieważ podpis A. L. nie został złożony w obecności pracownika pozwanego, A. K. (1), będąca pracownikiem Banku Spółdzielczego Ziemi (...) zażądała złożenia podpisu na dyspozycji przelewu własnoręcznie przez S. G., będącego pełnomocnikiem do rachunku powoda. S. G. wyraził na to zgodę, złożył na dyspozycji podpis w obecności A. K. (1) i dyspozycja została zrealizowana jako złożona przez pełnomocnika do rachunku. W dniu 16 października 2009 r. do siedziby Banku Spółdzielczego Ziemi (...) przybył S. G. i przedstawił gotową wypełnioną drukowanymi literami dyspozycję przelewu środków z rachunku powoda na kwotę 7.500 zł na inny wskazany rachunek bankowy należący do Firmy (...). Ponieważ dyspozycja nie została w ogóle zaopatrzona w podpis, pracownik Banku Spółdzielczego Ziemi (...) A. K. (1) zwróciła się do S. G., który przedstawił dyspozycję w placówce Banku, o złożenie podpisu na wspomnianej dyspozycji. S. G. wyraził zgodę i złożył na dyspozycji podpis w obecności A. K. (1), skutkiem czego dyspozycja została zrealizowana jako złożona przez pełnomocnika do rachunku. W dniu 04 lutego 2010 r. powód A. L. cofnął upoważnienie do swojego rachunku rozliczeniowego S. G.. W 2010 r. powód A. L. zamknął rachunek rozliczeniowy prowadzonym w pozwanym Banku Spółdzielczym Ziemi (...). Do 2016 r. powód A. L. nie kwestionował prawidłowości operacji przeprowadzonych na jego rachunku prowadzonym w Banku Spółdzielczym Ziemi (...). W 2016 r. powód zwrócił się do pozwanego o wydanie mu historii operacji na jego rachunku. W dniu 28 października 2016 r. pełnomocnik powoda złożył w Sądzie Okręgowym w Sieradzu pozew, w którym wniósł o zasądzenie od pozwanego Banku Spółdzielczego Ziemi (...) na rzecz powoda kwoty 207.500 złotych wraz z należnymi ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 7.500 zł za okres od dnia 17 października 2009 r. do dnia zapłaty oraz z należnymi ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 200.000 za okres od dnia 03 października 2009 r. do dnia zapłaty, (dowód: kserokopia dowodu przelewu k. 4, kserokopia wydruku historii rachunku k. 5-6, kserokopia umowy rachunku rozliczeniowego k. 32-35, kserokopia wniosku o ustanowieniu pełnomocnika k. 36-37, kserokopia wniosku o odwołaniu pełnomocnictwa k. 38, kserokopia dowodu przelewu k. 39, kserokopia notatki służbowej k. 40, kserokopia pisma firmy (...) k. 41, 81, zeznania świadka A. K. (1)- protokół rozprawy z dnia 02 lutego 2017 r. 00:08:43-00:30:21 w zw. z k. 107v-108, zeznania powoda A. L.- protokół rozprawy z dnia 06 kwietnia 2017 r. 00:13:36-00:37:37 w zw. z k. 124v-125, zeznania świadka A. K. (2)- protokół rozprawy z dnia 06 kwietnia 2017 r. 00:37:37-00:57:01 w zw. z k. 125-125v, zeznania świadka M. M.- protokół rozprawy z dnia 06 kwietnia 2017 r. 00:57:01-01:00:56 w zw. z k. 125v).

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o powołane wyżej dowody z dokumentów, zeznań zgłoszonych świadków oraz przesłuchania stron, nie budzących, w tym zakresie, wątpliwości co do zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. A. L. dochodził w niniejszym postępowaniu zasądzenia od Banku Spółdzielczego Ziemi (...) kwoty 207.500 zł tytułem zwrotu świadczenia spełnionego przez pozwanego, w przekonaniu powoda, do rąk osoby nieuprawnionej. Zgodnie z art. 725 kc przez umowę rachunku bankowego bank zobowiązuje się względem posiadacza rachunku, na czas oznaczony lub nieoznaczony, do przechowywania jego środków pieniężnych oraz, jeżeli umowa tak stanowi, do przeprowadzania na jego zlecenie lub zlecenie pełnomocnika upoważnionego do rachunku rozliczeń pieniężnych. Rachunek bankowy pełni zatem dwie funkcje – po pierwsze, umożliwia posiadaczowi gromadzenie na nim środków pieniężnych, i po drugie, umożliwia zlecenie rozliczeń. Ponadto jest narzędziem księgowym służącym do ewidencjonowania stanu środków pieniężnych oraz operacji rozliczeniowych. Przeważająca większość przedstawicieli doktryny oraz orzecznictwo Sądu Najwyższego przyjmuje, że funkcji gromadzenia ich na rachunku bankowym przypisać należy cechy właściwe depozytowi nieprawidłowemu, natomiast funkcji przeprowadzania rozliczeń – cechy zlecenia. Roszczenie powoda należy zakwalifikować jako związane z pierwszą wskazaną funkcją, gdyż pozwany Bank, w przekonaniu powoda, zrealizował przelew wbrew jego woli, a zatem zlecenie przelewu pochodziło od osoby nieuprawnionej. Powód dochodzi więc odszkodowania za zmniejszenie się jego aktywów, równoznaczne z utratą wiarygodności o zwrot środków pieniężnych przechowywanych przez pozwanego, równej kwotowo dokonanemu przelewowi.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy stwierdzić należy, iż ma rację strona pozwana wywodząc, że przelewy z dnia 02 i 16 października 2009 r. zostały zrealizowane w oparciu o dyspozycje podpisane przez pełnomocnika do rachunku S. G., a nie jak błędnie wskazywała strona powodowa w pozwie, w oparciu o dyspozycje podpisane przez powoda A. L.. Stąd też, jak wynika z dowodów, pracownica banku (...) realizująca wskazane przelewy zgodnie z obowiązującymi ją procedurami wynikającymi z prawa bankowego weryfikowała tożsamość S. G., a następnie porównywała jego podpisy z podpisami umieszczonymi na karcie wzorów podpisów, nie weryfikowała zaś tożsamości A. L., którego nie było w tym czasie w siedzibie banku, ani podpisu złożonego przez niego na dyspozycji z dnia 02 października 2009 r. Przypomnieć w tym miejscu należy, co wydaje się zupełnie pozostawać poza uwagą powoda, iż na mocy wniosku złożonego przez A. L. w dniu 28 września 2009 r. S. G. został przez niego ustanowiony pełnomocnikiem do rachunku prowadzonego w pozwanym Banku Spółdzielczym Ziemi (...). Co szczególnie istotne było to pełnomocnictwo stałe obejmujące uprawnienia do dokonywania wszelkich czynności na rachunku powoda. Powyższe bezspornie powodowało, że S. G. był pełnomocnikiem uprawnionym do dysponowania wszystkimi środkami zgromadzonymi na rachunku powoda i jako pełnomocnik umocowany do dysponowania tymi środkami należącymi do A. L. mógł więc w jego imieniu i ze skutkiem dla niego wydawać bankowi dyspozycje, w tym także dyspozycje wypłaty z rachunków określonych sum pieniężnych czy też dyspozycje przelewów na wskazany przez siebie rachunek bankowy. Samo więc pełnomocnictwo przesądzało o tym, że działanie S. G. w granicach umocowania wywierało takie skutki, jak działanie samego mocodawcy tj. powoda. Wprawdzie podmiotem praw i obowiązków był nadal powód, ale bank spełniając świadczenie należne mocodawcy do rąk pełnomocnika stał się wolny, jakby świadczył posiadaczowi rachunku. Odnośnie zaś okoliczności odnotowania na wyciągu z rachunku bankowego przedstawionego przez powoda przelewów z dnia 2 i 16 października 2009 r. jako wykonanych przez A. L. wskazać należy, że strona pozwana wykazała za pomocą pisma z Zakładu Usług (...) Sp. z o.o. z dnia 21 listopada 2016 r., iż wynikało to z funkcjonalności systemu, którym bank się posługiwał w celu rejestracji operacji przelewów oraz że jeżeli przy rejestracji operacji przelewu nie wskazano inaczej, to w polu informacyjnym o wydającym dyspozycję domyślnie rejestrowany był właściciel rachunku, w niniejszym przypadku A. L.. Z tych też względów dane prezentowane na wyciągu wydrukowanym z rachunku klienta mogą nie odpowiadać faktycznym danym wydającego dyspozycję przelewu. Ogół wskazanych okoliczności zadecydował, iż Sąd oddalił wniosek strony powodowej o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego grafologa na okoliczność zbadania autentyczności podpisów powoda znajdujących się na dyspozycjach przelewów z dnia 2 i 16 października 2009 jako niemających istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy. Podnieść w tym miejscu również należy, że z zeznań słuchanych świadków w tym A. K. (1), A. K. (2) oraz M. M. wynika, iż zgodnie z § 7 pkt. 1 lit. a umowy rachunku rozliczeniowego z dnia 22 lipca 2009 r. łączącej strony niniejszego postępowania pozwany przekazywał powodowi informacje o stanie jego rachunku po każdej zmianie salda. Zgodnie zaś z art. 728 § 3 k.c. posiadacz rachunku bankowego jest obowiązany

zgłosić bankowi niezgodność zmian stanu rachunku lub salda w ciągu czternastu dni od dnia otrzymania wyciągu z rachunku. W oparciu o zeznania powołanych wyżej świadków, a także twierdzenia samego powoda A. L. przyjąć trzeba, iż powód nie wystąpił do pozwanego z żadną reklamacją dotyczącą rzekomej nieprawidłowej realizacji przelewów z dnia 02 i 16 października 2009 r. i ze swoim roszczeniem wystąpił przeciw pozwanemu dopiero w 2016 r.

Sąd za w pełni trafny uznał podniesiony przez stronę pozwaną zarzut przedawnienia. Zgodnie z art. 731 k.c. roszczenia wynikające ze stosunku rachunku bankowego przedawniają się z upływem dwóch lat. Nie dotyczy to roszczeń o zwrot wkładów oszczędnościowych. Judykatura i piśmiennictwo są przy tym zgodne, że początek biegu przedawnienia w przypadku rzekomo wadliwego wykonania dyspozycji posiadacza rachunku, to datą wymagalności roszczenia powinna być data zajścia danego zdarzenia i od tej daty należy liczyć termin przedawnienia. W przedmiotowej sprawie termin przedawnienia należało zatem liczyć od dnia 02 października 2009 r. oraz 16 października 2009 r. W oparciu o powyższe Sąd przyjął, że w niniejszej sprawie roszczenie strony powodowej uległo przedawnieniu.

Na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd nie obciążył powoda A. L. kosztami procesu należnymi stronie pozwanej. Zgodnie z brzmieniem powołanego przepisu, w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. W odniesieniu do zasady słuszności zawartej w art. 102 k.p.c. określone zostały przesłanki, których zaistnienie warunkuje możliwość obciążenia strony przegrywającej jedynie częścią kosztów albo nieobciążania jej w ogóle tymi kosztami. Obejmują one wystąpienie w sprawie wypadków szczególnie uzasadnionych, które powodują, że zasądzenie kosztów na rzecz wygrywającego przeciwnika w całości, a nawet w części, byłoby sprzeczne z powszechnym odczuciem sprawiedliwości oraz zasadami współżycia społecznego. Podkreślić przy tym należy, że wskazany przepis nie precyzuje pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych, pozostawiając w tym zakresie, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, sądowi orzekającemu swobodę oceny (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2013 r., IV CZ 61/13). Zgodnie z poglądami doktryny i orzecznictwa jako okoliczności brane pod uwagę przez sąd przy ocenie przesłanek zastosowania dyspozycji omawianego przepisu wskazuje się na te związane z samym przebiegiem postępowania, jak przedawnienie roszczenia, charakter dochodzonego roszczenia, jego znaczenie dla strony, okoliczność, iż strona przegrywająca znajduje się w wyjątkowo trudnej sytuacji majątkowej, a wytaczając powództwo była subiektywnie przeświadczona o słuszności dochodzonego roszczenia, natomiast strona wygrywająca korzystała ze stałej obsługi prawnej i nie poniosła dodatkowych nakładów na prowadzenie procesu, ale także leżące poza procesem, dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej strony (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 marca 2011 r., I CZ 13/11, wyrok Sądu Najwyższego z 17 listopada 1972 roku, I PR 423/72, uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2013 r., I CZ 183/12). Zakwalifikowanie konkretnego przypadku jako "szczególnie uzasadnionego" wymaga rozważenia całokształtu okoliczności sprawy łączących się z charakterem żądania poddanego pod osąd, przy uwzględnieniu zasad współżycia społecznego.

Dokonując rozstrzygnięcia w zakresie obowiązku zwrotu kosztów procesu, Sąd wziął pod uwagę dwa aspekty: sytuację majątkową powoda oraz charakter wysuniętego żądania, w tym okoliczność, że wytaczając powództwo A. L. był subiektywnie przekonany o słuszności dochodzonego roszczenia.

Sąd na podstawie § 8 pkt 8 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 03.10.2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu z dnia 3 października 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1715) przyznał radcy prawnemu prowadzącemu Kancelarię Radcy Prawnego w W. kwotę 13.284 złotych, w tym podatek VAT w stawce 23 % tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu i nakazał wypłacić ją ze środków Skarbu Państwa- Sądowi Okręgowemu w Sieradzu.